

SIRADAN BİR İŞÇİNİN ÇIKIŞ YOLLARI

Aydınlık Gazetesi, 19 Eylül 2016

Yıldırım Koç

“Sıradan bir işçi” (18 milyon ücretlinin büyük çoğunluğu) sıkıntılarıyla başetmeye çalışırken önce risksiz, bedelsiz, en az çaba ve özveri isteyen yollara başvurur. Bu konuda gelişkin bir sezgisi ve büyük deneyim birikimi vardır. Hayat mecbur bırakmadan mücadeleye girmez.

ÇÖZÜM SEÇENEKLERİ

İşverene yaranmak, iktidardaki siyasal partiden yardım istemek, bir cemaate veya tarikata kapılanmak, etnik kimliği veya hemşehrilik ilişkisini kullanmak en yaygın yöntemlerdir.

Eğer mümkünse, bir başka işyerinde daha iyi koşullarla bir işe girebilir.

Yurtdışına işçi olarak gitmek de bir çözüm olabilir. 1960’larda önce Almanya’ya ve ardından diğer Avrupa ülkelerine gidenler geçim sorununu çözdüler. Ardından Avustralya, Libya, Suudi Arabistan ve Rusya, Türkiye’de sıkıntı çeken binlerce işçi için “çözüm” oldu.

Köyüyle bağı olan bir işçi için köyüne dönmek de geçici bir çözüm sağlayabilir. Hele köyünde kira vermeden yaşarken şehirde sigortalı bir iş bulabilirse, işlerini hale yola sokabilir ve çok “munis” bir işçi olur. Günümüzde bazı işverenlerin köylere servis sağlayarak fabrikalarda sigortalı olarak çalışacak işçileri köyden temin etmeleri, “munis” bir işgücü arama çabasının sonucudur.

Ancak mevcut düzen içinde bu yollarla sorun çözebilenlerin sayısı sınırlıdır. Ayrıca rahatsızlığın yaygınlaştığı ve geniş kitleleri kapsadığı durumlarda, bu yöntemlerin bazıları, “sıradan işçi”nin diğer işçilerden kopması sonucunu da doğurabilir.

Bankalara borçlanmak, fazla mesaiye kalıp, eve-iş-verme sistemi içinde eve iş alıp veya ikinci bir işte çalışıp ek gelir elde etmek kalıcı çözümler sağlamaz. Aileden diğer kişilerin çalışma hayatına girmesi geçici bir rahatlık getirebilir; ancak bu da başka sorunlara yol açabilir. Örneğin, emeklinin yeniden çalışma hayatına zorlanması, yeni sağlık sorunlarına neden olabilir.

Aileden kalan tarlanın, bahçenin veya evin satılması, birikmiş borçların ödenmesi için işten ayrılıp kıdem tazminatının alınması da geçici çözümlerdir.

Kişinin kurslar aracılığıyla vasıflılık düzeyini yükseltme çabası da genellikle pek işe yaramaz.

Giderlerin çeşitli biçimlerde kısılması, örneğin, kira ödememek için aile büyüklerinin evine taşınması da çok sık rastlanan ve yan sorunlar yaratan uygulamalardır.

RİKSİZ VE BEDELSİZ SEÇENEKLER TÜKENİR

Rahatı kağan, canı yanan, oturduğu minder tutuşan ve rahatının daha da kaçacağından korkan “sıradan işçi”, bu koşullarda, adım adım, işverene ve ardından da sermayedar sınıfa karşı tavır almaya başlar. Sınıf kimliği ve bilincinin ön plana çıkması, örgütlenme, çeşitli biçimlerde mücadele ve diğer işçilerle dayanışma ancak bu noktadan sonra gündeme gelir. İşçinin sınıfına ihtiyacı arttıkça sınıf bilinci gelişir.

Rahatın kaçmasının yol açtığı huzursuzluğun toplu (örgütlü veya örgütsüz) tepkiye dönüşebilmesi için diğer şart da, “zayıf iktidar” algısıdır. Osmanlı’dan beri süregelen bir uygulama, başkaldırının başının ibreti alem için uçurulmasıdır. Bu tür uygulamalar, halkımızda işlerin belirli bir noktaya gelmesine kadar, aşırı bir ihtiyatlılık geleneği yaratmıştır. Bu ihtiyatlılığın aşılması, adım atanın başına çok büyük bir belanın gelmeyeceği beklentisinin yaygınlaşmasıyla mümkündür. Kitesellik bu açıdan önemlidir. “Zayıf iktidar” algısı, rahatı kaçmış “sıradan işçi”nin tepkisinin eyleme dönüşmesini, kendiliğindenci sınıf hareketinin gelişmesini sağlar.

Tabii burada en önemli etmen de, işçilerin düzen karşıtı bir siyasi partinin önderliğini kabul etmesini sağlayacak sabırlı bir siyasi çalışmadır.